

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 20 päivänä joulukuuta 2013

1037/2013

Maa- ja metsätalousministeriön asetus kanojen ja kalkkunoiden salmonellavalvonnasta

Annettu Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 2013

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään eläintailain (441/2013), rehulain (86/2008) 29 §:n 2 momentin ja 34 §:n 4 momentin, lääkelain (395/1987) 21 h §:n, sellaisena kuin se on laissa 311/2009, sekä eläinten lääkitsemisestä annetun lain (617/1997) 10 §:n 1 momentin ja 44 §:n 1 momentin nojalla:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tarkoitus ja soveltamisala

Tämän asetuksen tarkoituksena on estää salmonellatartuntojen leviäminen ihmisiin kanojen ja kalkkunoiden sekä niistä saatavien elintarvikkeiden välityksellä sekä pitää salmonellatartuntojen esiintyvyys kussakin parviryhmässä enintään yhdessä prosentissa vuosittain.

Tässä asetuksessa säädetään:

1) eläintailain 8 §:n sekä eläinten terveystarkastuksesta ja eläintautien vastustamisesta eläinten keinollisessa lisäämisessä annetun valtioneuvoston asetuksen (838/2013, *terveysvalvonta-asetus*) 3 §:n nojalla kanojen ja kalkkunoiden pitopaikassa toteutettavaan pakolliseen terveystarkastukseen sisältyvästä näytteenotosta ja viranomaisvalvonnasta;

2) toimenpiteistä epäiltäessä tai todettaessa salmonellatartuntaa kanojen tai kalkkunoiden pitopaikassa;

3) salmonellan varalta otettujen näytteiden

tutkimisesta ja salmonellatutkimuksia tekevän laboratorion velvollisuudesta toimittaa tietoja; sekä

4) kanoissa ja kalkkunoissa esiintyvän salmonellan vastustamiseen tarkoitettujen rokotteiden ja mikrobilääkkeiden käyttökiellosta.

2 §

Suhde muihin säädöksiin

Tämä asetus on osa salmonellan ja muiden tiettyjen elintarvikkeiden kautta tarttuvien tiettyjen zoonoosien aiheuttajien valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2160/2003 5 artiklassa tarkoitettua, Gallus gallus -lajin emoissa, munintakanoissa, broilereissa ja kalkkunoissa esiintyvän salmonellan valvontaa varten luotua kansallista valvontaohjelmaa.

Pakolliseen terveystarkastukseen liittyvistä toimijan velvoitteista säädetään myös terveystarkastusasetuksessa.

Alkutuotannon toimijan velvollisuudesta pitää kirjaa alkutuotannosta ja siihen liittyvistä toiminnoista sekä ilmoittaa tietoja salmonellaa koskevista näytteenotoista ja tutkimustuloksista teurastamoon taikka munia

vastaanottavaan laitokseen tai muuhun elintarvikehuoneistoon säädetään elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (1368/2011).

Vaatimuksista, jotka koskevat *Salmonella Gallinarum*-, *Salmonella Pullorum*- ja *Salmonella arizonae* -tartuntojen leviämisen estämistä siirrettäessä siipikarjaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä, säädetään Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä siirrettävää siipikarjaa ja siirrettäviä siipikarjan siitosmunia koskevista terveysvaatimuksista annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (1036/2013).

3 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) *salmonellalla* kaikkia *Salmonella*-sukuun kuuluvia bakteereita;

2) *epidemiologisella yksiköllä* lintuja, joilla on keskenään samansuuruinen riski altistua salmonellatartunnalle tai joiden välillä salmonellatartunnan leviäminen on mahdollista henkilöstön, rehunjakelun, laitteiden tai välineiden välityksellä taikka muiden pitopaikassa noudatettavien menettelytapojen vuoksi; sekä

3) *parvella* lintuja, joita pidetään samassa ulkotarhassa tai samoissa ulkotiloissa ja jotka muodostavat yhden epidemiologisen yksikön, taikka sisätiloissa pidettäviä lintuja, jotka jakavat saman ilmatilan.

Tässä asetuksessa käytetään lisäksi käsitteitä kana, broileri, munintakana, emo, kalkkuna, hautomo, emokasvattamo, emokanala, broileri- tai kalkkunakasvattamo, kasvatuskanala ja kanala siten kuin ne on määritelty terveysvalvonta-asetuksen 2 ja 3 §:ssä.

4 §

Rokotteiden ja mikrobilääkkeiden käyttö

Rokotteita ei saa käyttää kanoissa ja kalkkunoissa esiintyvien salmonellatartuntojen ennaltaehkäisyyn.

Mikrobilääkkeitä ei saa käyttää kanoissa ja kalkkunoissa esiintyvien salmonellatartunto-

jen ennaltaehkäisyyn, hävittämiseen tai hoitamiseen. Jos parvea on muista syistä lääkitty mikrobilääkkeellä, terveysvalvontaan sisältyvä näytteenotto voidaan suorittaa vasta lääkkeen varoajan päätyttyä.

2 luku

Näytteiden toimittaminen laboratorioon ja tutkiminen

5 §

Näytteiden toimittaminen laboratorioon

Näytteiden säilyttämisessä ja toimittamisessa laboratorioon on noudatettava liitteen 1 kohdan 1 vaatimuksia.

Laboratorioon toimitettavien näytteiden mukana on oltava liitteen 1 kohdan 2 mukaiset tiedot.

6 §

Näytteiden tutkiminen ja tutkimustuloksen varmistaminen

Näytteiden tutkimusmenetelmänä on rehunäytteitä lukuun ottamatta käytettävä ISO 6579:2002/muutos 1:2007 -menetelmää.

Tutkimuksen suorittaneen laboratorioon välittömästi toimitettava kaikki eristämänsä salmonellakannat ja niihin liittyvät näytteenottotiedot Elintarviketurvallisuusvirastoon tuloksen varmistamista ja tyyppitystä varten.

3 luku

Pakolliseen terveysvalvontaan sisältyvä toimijan näytteenotto

7 §

Toimijan näytteenotto

Pitopaikasta vastuussa olevan toimijan on huolehdittava, että pitopaikassa toteutettava näytteenotto täyttää vähintään tässä luvussa säädetyt vaatimukset. Näytteenoton teknisessä suorittamisessa ja näytteiden yhdistämisessä on noudatettava liitteen 2 kohtien 1—7 vaatimuksia.

8 §

Näytteenotto emokasvattamossa

Jokaisesta untuvikkoparvesta otetaan näytteitä välittömästi parven saavuttua emokasvattamoon. Kymmenestä untuvikkojen kuljetuslaatikosta otetaan näytteeksi pohjapapereita tai muuta alusmateriaalia. Jos alusmateriaalia ei käytetä, otetaan sivelynäytteet kymmenestä kuljetuslaatikosta.

Jokaisesta emokasvatusparvesta otetaan näytteitä lintujen ollessa neljän viikon iässä sekä lisäksi kaksi viikkoa ennen lintujen siirtoa emokanalaan tai ennen munintakauden alkamista. Näytteenotto on ajoitettava siten, että tutkimustulos on valmistunut ennen parven siirtoa emokanalaan. Näytteinä otetaan kaksi paria tossunäytteitä. Jos lintuja pidetään häkeissä, otetaan tossunäytteiden sijasta kaksi 150 gramman painoista ulostenäytettä.

9 §

Näytteenotto munintakanojen emokanalassa

Jokaisesta emoparvesta otetaan näytteitä kolmen viikon välein. Näytteinä otetaan yksi pari tossunäytteitä sekä sivelypölynäyte. Jos lintuja pidetään häkeissä, otetaan tossu- ja sivelynäytteiden sijasta kaksi 150 gramman painoista ulostenäytettä. Jos linnut teurastetaan, on näytteenotto ajoitettava siten, että teurastusta edeltävien kolmen viikon aikana otettujen näytteiden tutkimustulos on teurastamon lihantarkastuksesta vastaavan viranomaisen tiedossa ennen lintujen toimittamista teuraaksi.

10 §

Näytteenotto broilereiden ja kalkkunoiden emokanalassa

Jokaisesta emoparvesta otetaan näytteitä kahden viikon välein. Näytteinä otetaan yksi pari tossunäytteitä sekä sivelypölynäyte. Jos linnut teurastetaan, on näytteenotto ajoitettava siten, että teurastusta edeltävien kolmen viikon aikana otettujen näytteiden tutkimustulos on teurastamon lihantarkastuksesta vastaavan viranomaisen tiedossa ennen lintujen toimittamista teuraaksi.

11 §

Näytteenotto hautomossa

Hautomossa otetaan tuotantoympäristönäytteitä toimijan laatiman kirjallisen, kunnaneläinlääkärille tiedoksi toimitetun näytteenottosuunnitelman mukaisesti. Näytteenottotiheyden ja näytemäärän suunnittelussa on otettava huomioon hautomon tuotantokapasiteetti, rakenteet ja toimintatavat.

12 §

Näytteenotto kasvatuskanalassa

Jokaisesta untuvikkoparvesta otetaan näytteet välittömästi parven saavuttua kasvatuskanalaan. Viidestä untuvikkojen kuljetuslaatikosta otetaan näytteeksi pohjapapereita tai muuta alusmateriaalia. Jos alusmateriaalia ei käytetä, otetaan sivelynäytteet viidestä kuljetuslaatikosta.

Jokaisesta kasvatusparvesta otetaan näytteitä kaksi viikkoa ennen lintujen siirtämistä kanalaan tai ennen munintakauden alkamista. Näytteenotto on ajoitettava siten, että tutkimustulos on valmistunut ennen parven siirtoa kanalaan. Näytteinä otetaan kaksi paria tossunäytteitä. Jos lintuja pidetään häkeissä, otetaan tossunäytteiden sijasta kaksi 150 gramman painoista ulostenäytettä.

13 §

Näytteenotto kanalassa

Jokaisesta munintakanaparvesta otetaan näytteitä 15 viikoin välein munintakauden aikana. Ensimmäinen näytteenotto suoritetaan parven munintakanojen ollessa 22—26 viikon ikäisiä. Näytteeksi otetaan kaksi paria tossunäytteitä. Jos lintuja pidetään häkeissä, otetaan tossunäytteiden sijasta kaksi 150 gramman painoista ulostenäytettä. Jos munintakanat teurastetaan, viimeinen näytteenotto suoritetaan teurastusta edeltävien neljän viikon aikana. Näytteenotto on ajoitettava siten, että tutkimustulos on teurastamon lihantarkastuksesta vastaavan viranomaisen tiedossa ennen lintujen toimittamista teuraaksi.

14 §

Näytteenotto broileri- ja kalkkunakasvattamossa

Jokaisesta kasvatusparvesta otetaan näytteitä parven teurastamista edeltävien kolmen viikon aikana. Näytteenotto on ajoitettava siten, että tutkimustulos on teurastamon lihan tarkastuksesta vastaavan viranomaisen tiedossa ennen lintujen toimittamista teuraaksi. Näytteinä otetaan kaksi paria tossunäytteitä.

Jos parvi teurastetaan useammassa erässä ja jos teurastusten välinen aika on kolmea viikkoa pidempi, näytteenotto uusitaan ennen jokaista teurastusta. Jos broilereita kasvatetaan yli 81 vuorokautta tai kalkkunoita yli 100 vuorokautta ja jos linnut toimitetaan teurastettaviksi teurastamoon, jossa teurastetaan enintään 150 000 lintua vuodessa, uusintänäytteenotto voidaan kuitenkin suorittaa kuuden viikon välein.

15 §

Pienimuotoista toimintaa koskevat helpotukset

Seuraavissa pitopaikoissa voidaan poiketa 8—14 §:ssä säädetystä näytteenottoa koskevista vaatimuksista:

1) kanalat, joiden tuottamia munia luovutetaan kuluttajille vain suoraan pitopaikasta taikka pitopaikasta vastuussa olevan toimijan harjoittamassa torikaupassa tai ovelta ovelle myynnissä;

2) broileri- ja kalkkunakasvattamot, joiden tuottamaa siipikarjanlihaa luovutetaan kuluttajille vain suoraan pitopaikasta; sekä

3) emokasvattamot, emokanalat ja kasvatuskanalat, joiden lintuja tai niiden jälkeläisiä luovutetaan vain 1 ja 2 kohdissa mainittuihin pitopaikkoihin.

Jos 1 momentissa tarkoitettujen pitopaikan lintumäärä on vähintään 50, pitopaikassa on suoritettava näytteenotto kaksi kertaa vuodessa. Jos pitopaikan lintumäärä on alle 50, pitopaikassa on suoritettava näytteenotto kerran vuodessa. Näytteenoton on katettava kaikki pitopaikassa näytteenottohetkenä olevat linnut. Näytteenä otetaan tossunäytteitä taikka ulostenäytteitä liitteen 2 kohdan 7 mukaisesti.

4 luku

Pakollisen terveystarkastuksen viranomaistarkastukset

16 §

Terveystarkastus

Kunnaneläinlääkärin on tehtävä pitopaikoissa eläintautilain 8 §:n 2 momentin mukaisia tarkastuksia tässä luvussa säädettyin väliajoin tai säädettyinä ajankohtina. Jos kunnaneläinlääkäri toteaa, että pakolliseen terveystarkastukseen sisältyvien velvoitteiden noudattamisessa on vakavia puutteita, on tarkastusten määrää lisättävä. Kunnaneläinlääkärin on tehtävä kustakin tarkastuksesta kirjallinen tarkastuskertomus, jonka jäljennös on luovutettava pitopaikasta vastuussa olevalle toimijalle sekä toimitettava aluehallintovirastoon.

Tarkastuskäynnin yhteydessä kunnaneläinlääkärin on otettava pitopaikasta näytteitä siten kuin tässä luvussa säädetään. Kunnaneläinlääkärin on kuitenkin näytteiden edustavuuden turvaamiseksi lisättävä parvikohtaista näytemäärää, jos parven suuri koko, parven lintujen jakautuminen eri osiin pitopaikassa, pitopaikan tautisuojauskäytäntöjen puutteellisuus taikka muut seikat sitä edellyttävät. Näytteenoton teknisessä suorittamisessa ja näytteiden yhdistämisessä on noudatettava liitteen 2 kohtien 1—7 vaatimuksia. Jos kunnaneläinlääkäri epäilee, että parvesta aiemmin otettujen salmonellanäytteiden negatiivinen tutkimustulos on virheellinen, on parvesta kuitenkin otettava näytteet liitteen 2 kohdan 10 mukaisesti.

Kunnaneläinlääkärin on otettava samalla tarkastuskäynnillä näytteet kaikista pitopaikan parvista, jotka ovat näytteenottoon sopivassa iässä tai tuotantovaiheessa. Kunnaneläinlääkärin parvesta suorittamalla näytteenotolla voidaan korvata toimijan vastuulla oleva näytteenottokerta.

17 §

Tarkastus emokanalassa

Munintakanojen ja broilereiden emokanaloiden tarkastukset on ajoitettava siten, että jokaiseen emoparveen kohdistuu viran-

omaisnäytteenotto kahdesti emoparven munintavaiheen aikana. Näytteenottojen välillä on oltava vähintään neljä kuukautta, ellei ole perusteltua syytä lyhentää näytteenottojen väliäikää. Näytteenotto suoritetaan samalla tavalla kuin toimijan vastuulla oleva näytteenotto.

Kalkkunoiden emokanaloiden tarkastukset on ajoitettava siten, että jokaiseen emoparveen kohdistuu viranomaisnäytteenotto kerran emoparven munintavaiheen aikana. Ainaakin yhden emoparven lintujen on oltava näytteenottohetkellä 30—45 viikon ikäisiä. Näytteenotto suoritetaan samalla tavalla kuin toimijan vastuulla oleva näytteenotto.

18 §

Tarkastus muissa pitopaikoissa

Emokasvattamossa, hautomossa, kasvatuskanalassa, kanalassa sekä broileri- ja kalkkunakasvattamossa tehdään tarkastus kerran vuodessa.

Tarkastusajankohtana pitopaikassa on oltava ainakin yksi näytteenoton kannalta sopivan ikäisiä lintuja sisältävä parvi. Kanalassa, jossa on aiemmin todettu salmonella, tarkastus on tehtävä, kun salmonellatartunnan saaneen parven kanssa samoissa tiloissa pidettävän seuraavan tuotantokierron parven linnut ovat 22—26 viikon ikäisiä.

Emokasvattamossa, hautomossa ja kasvatuskanalassa näytteenotto suoritetaan samalla tavalla kuin toimijan vastuulla oleva näytteenotto. Kanalassa parvesta otetaan näytteeksi kaksi tossuparia tai kaksi ulostenäytettä sekä lisäksi yksi pöly- tai sivelypölynäyte. Broileri- ja kalkkunakasvattamoissa parvesta otetaan näytteeksi yksi tossupari ja yksi pöly- tai sivelypölynäyte.

19 §

Pienimuotoisen toiminnan tarkastus

Edellä 15 §:ssä mainitussa pitopaikassa on tehtävä tarkastus joka toinen vuosi, jos pitopaikan lintumäärä on vähintään 50, ja joka kolmas vuosi, jos lintumäärä on alle 50. Näytteenottoon on tossu- tai ulostenäytteiden lisäksi sisällytettävä pöly- tai sivelypölynäyte.

5 luku

Valvontaviranomaisen tarkastus epäiltäessä pitopaikassa salmonellatartuntaa

20 §

Eläintautiepäilyyn perustuva tarkastus

Eläintautilain 20 §:ssä säädetyn tarkastuskäynnin yhteydessä kunnaneläinlääkäri on otettava näytteitä pitopaikasta. Parvea kohden otettavan näytemäärän on oltava vähintään yhtä suuri kuin 4 luvussa säädettyjen viranomaistarkastusten yhteydessä otettava näytemäärä. Lisäksi on tarvittaessa otettava pöly- tai sivelypölynäytteitä parvista taikka tuotantoympäristönäytteitä pitopaikasta. Näytemäärä on lisättävä, jos parven koko on poikkeuksellisen suuri, parven linnut ovat pitopaikan eri osissa tai pitopaikan tautisuojauskäytännöissä on puutteita.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, jokaisesta pitopaikan parvesta on otettava vähintään seitsemän näytettä liitteen 2 kohdan 10 mukaisesti, jos pitopaikan tuottamia munia tai siipikarjanlihaa epäillään ihmisissä todetun ruokamyrkytyksen lähteeksi.

Epäiltäessä pitopaikassa Salmonella Pullorum- tai Salmonella Gallinarum -tartuntaa, on näytteiden ottamisessa ja tutkimisessa 1 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa säädetystä poiketen käytettävä näiden bakteereiden tutkimiseen soveltuvia näytemääriä sekä näytteenotto- ja tutkimusmenetelmiä.

21 §

Tarkastus rehun saastumisen takia

Jos pitopaikan rehussa on todettu salmonella tai jos siinä perustellusti epäillään olevan salmonella rehun tuotanto- tai jakeluketjussa todetun salmonellan vuoksi, pitopaikan rehuvarastoista ja rehunjakelulaitteistosta on otettava rehuympäristönäytteitä liitteen 2 kohdan 9 mukaisesti. Elintarviketurvallisuusvirasto vastaa näytteenoton järjestämisestä.

Kunnaneläinlääkäri on lisäksi otettava 20 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla näytteet pitopaikan jokaisesta parvesta. Jos rehuympäristönäytteissä todetaan salmonella,

mutta parvissa ei, parvien näytteenotto on uusittava sen jälkeen, kun saastuneen rehun käyttö linnuille on lopetettu.

6 luku

Taudin leviämisen estämiseksi tehtävä päätös ja taudin hävittämistoimenpiteet

22 §

Päätös taudin leviämisen estämiseksi muussa pitopaikassa kuin hautomossa

Jos pitopaikan kana- tai kalkkunaparvessa on todettu salmonella tai kyseessä on virallinen eläintautiepäily, on tehtävä eläintautilain 23 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös, jolla:

1) kielletään kanojen ja kalkkunoiden tuominen pitopaikkaan;

2) kielletään kanojen ja kalkkunoiden siirtäminen pitopaikan eri eläintenpitoyksiköiden välillä;

3) kielletään kanojen ja kalkkunoiden vieminen pois pitopaikasta, lukuun ottamatta niiden viemistä teurastettaviksi Suomessa sijaitsevaan teurastamoon taikka lopetettaviksi ja hävitettäväksi tavalla, josta ei aiheudu salmonellan leviämisen vaaraa;

4) kielletään munien vieminen pois pitopaikasta muualle kuin Suomessa sijaitsevaan munatuotelaitokseen käytettäväksi sellaisten tuotteiden valmistukseen, joiden valmistusprosessi on riittävä tuhomaan salmonellan, taikka hävitettäväksi;

5) veloitetaan merkitsemään elintarvikekäyttöön tarkoitettujen munien kuljetuspakkaukset ja pakkausten uloimmat munat ennen niiden lähettämistä pitopaikasta sekä, jos todettu tartunta on Salmonella Enteritidis- tai Salmonella Typhimurium -tartunta tai jos pitopaikan munien on todettu olevan ruokamyrkytys epidemian lähteenä, merkitsemään kaikki munat neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä munien kaupan pitämisen vaatimusten osalta annetun komission asetuksen (EY) N:o 589/2008 10 artiklassa tarkoitettulla merkinnällä;

6) kielletään siipikarjan lihan ja sivutuotteiden luovuttaminen pitopaikasta muualle kuin hävitettäväksi tavalla, josta ei aiheudu salmonellan leviämisen vaaraa;

7) veloitetaan käsittelemään lintujen lantaa ja käytettyjä kuivikkeita siten, että salmonellatartunnan leviäminen niiden välityksellä estyy;

8) veloitetaan tarvittaessa käsittelemään lintujen tai niiden lannan kanssa kosketuksessa olleita välineitä, koneita ja muita tavaroita sekä piha- ja laidunalueita salmonellatartunnan hävittämiseksi;

9) veloitetaan huolehtimaan henkilöiden suojarusteiden asianmukaisesta puhdistuksesta ja desinfektiosta sekä toimenpiteistä tartunnan leviämisen estämiseksi eläinsuojien sisään- ja uloskäyntien yhteydessä; sekä

10) veloitetaan pitämään koirat kytkettyinä, estämään kissojen pääsy eläinsuojiin sekä toteuttamaan tarvittavia häntäeläinten ja hyönteisten hävittämistoimenpiteitä.

Päätöksen kohteena olevasta pitopaikasta teurastettaviksi kuljetettujen eläinten lihan käsittelyä ja merkitsemistä koskevasta vaatimuksista säädetään lihantarkastuksesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1470/2011) liitteen I luvun 4 alakohdissa 4.3.2. ja 4.3.3.

23 §

Pitopaikan lintuparvien tutkiminen

Kunnaneläinlääkäri on määrättävä ottamaan näytteitä kaikista pitopaikan parvista, joissa salmonellaa ei vielä ole todettu, lukuun ottamatta parvia, jotka kuuluvat samaan epidemiologiseen yksikköön ja joihin kohdistuvat samat toimenpiteet kuin parveen, jossa salmonella on todettu. Näytteitä ei kuitenkaan oteta broilerikasvattamoissa.

24 §

Päätös taudin leviämisen estämiseksi hautomossa

Jos hautomossa on haudonnassa siitosmuna, jotka ovat peräisin salmonellaposiitiviksi todetusta emoparvesta, tai jos hautomossa otetussa tuotantoympäristönäytteessä on todettu salmonella taikka jos kyseessä on muusta syystä aiheutuva virallinen eläintautiepäily, on tehtävä eläintautilain 23 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös, jolla:

1) kielletään luovuttamasta siitosmunia hautomosta muutoin kuin hävitettäväksi tavalla, josta ei aiheudu salmonellan leviämisen vaaraa;

2) kielletään vastaanottamasta hautomoon siitosmunia;

3) kielletään luovuttamasta kuoriutuneita untuvikkoja hautomosta muutoin kuin lopetettaviksi ja hävitettäväksi tavalla, josta ei aiheudu salmonellan leviämisen vaaraa;

4) kielletään siipikarjan sivutuotteiden luovuttaminen hautomosta muualle kuin hävitettäväksi tavalla, josta ei aiheudu salmonellan leviämisen vaaraa;

5) velvoitetaan tarvittaessa käsittelemään siitosmunien tai untuvikkojen kanssa kosketuksissa olleita välineitä, koneita ja muita tavaroita salmonellatartunnan hävittämiseksi;

6) velvoitetaan huolehtimaan henkilöiden suojavarusteiden asianmukaisesta puhdistuksesta ja desinfiointista sekä toimenpiteistä tartunnan leviämisen estämiseksi hautomon sisään- ja uloskäyntien yhteydessä; sekä

7) velvoitetaan pitämään koirat kytkettyinä, estämään kissojen pääsy eläinsuojiiin sekä toteuttamaan tarvittavia haikkaeläinten ja hyönteisten hävittämistoimenpiteitä.

25 §

Päätöstä koskevat poikkeusluvut

Eläintautilain 23 §:n 3 momentissa tarkoitettu poikkeuslupa voi koskea 22 §:n 1—10 kohdassa tarkoitettua kieltoa tai toimenpidettä tai, jos kyseessä on hautomoa koskeva poikkeuslupa, 24 §:n 1—7 kohdassa tarkoitettua kieltoa tai toimenpidettä. Poikkeuslupa voi koskea vain parvia, joissa ei ole todettu salmonellaa ja jotka kuuluvat eri epidemiologiseen yksikköön kuin parvi, jossa salmonellaa on todettu. Hautomon osalta poikkeuslupa voi koskea vain sellaista hautomon osaa, jossa ei ole todettu salmonellaa tai haudottu positiivisen emoparven munia.

26 §

Ilmoitus taudin hävittämistoimenpiteistä sekä vastuu eläinten lopettamisesta aiheutuvista kustannuksista ja menetyksistä

Pitopaikasta vastuussa olevan toimijan on tehtävä eläintautilain 24 §:n 3 momentin mu-

kainen ilmoitus kunnaneläinlääkärille toimenpiteistä taudin hävittämiseksi. Ilmoituksessa on kuvattava toimenpiteet taudin hävittämiseksi sekä toimenpiteet, joilla estetään taudin leviäminen hävittämistoimien aikana. Ilmoituksessa on tarvittaessa myös esitettävä, mitä näytteitä pitopaikassa aiotaan ottaa taudin hävittämistoimenpiteiden tehon seuraamiseksi. Jos ilmoitetuissa toimenpiteissä tapahtuu olennaisia muutoksia, niistä on ilmoitettava kunnaneläinlääkärille.

Kanoja ja kalkkunoita ei voida salmonellan hävittämiseksi määrätä lopetettaviksi eläintautilain 27 §:ssä tarkoitetulla viranomaisen päätöksellä.

27 §

Taudin leviämisen estämiseksi tehtävän päätöksen voimassaolo

Eläintautilain 23 §:ssä tarkoitettu muuta pitopaikkaa kuin hautomoa koskeva päätös voidaan kumota, kun 26 §:n mukaisesti ilmoitetut toimenpiteet on toteutettu ja:

1) tilat, joissa salmonellatartunnan saanutta parvea tai sen kanssa samaan epidemiologiseen yksikköön kuuluvaa parvea on pidetty, taikka joiden tuotantoympäristöstä on eristetty salmonellaa, on tyhjennetty, puhdistettu ja desinfioitu;

2) viranomaisen liitteen 2 kohdan 8 mukaisesti pitopaikasta ottamista pintapuhtausnäytteistä on saatu kielteiset tutkimustulokset;

3) 22 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohdassa tarkoitettut toimenpiteet on toteutettu; sekä

4) tapauksissa, joissa rehussa tai rehuympäristönäytteissä on todettu salmonellaa, liitteen 2 kohdan 9 mukaisista viranomaisen ottamista rehuympäristönäytteistä on saatu kielteiset tutkimustulokset.

Eläintautilain 23 §:ssä tarkoitettu hautomoa koskeva päätös voidaan kumota, kun 26 §:n mukaisesti ilmoitetut toimenpiteet on toteutettu ja:

1) salmonellatartunnan saaneen emoparven munat on hävitetty tai munista kuoriutuneet poikaset on lopetettu ja hävitetty;

2) edellä 24 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettut toimenpiteet on toteutettu;

3) hautomossa on suoritettu riittävä puhdistus ja desinfiointi; sekä

4) viranomaisen liitteen 2 kohdan 8 mukaisesti hautomosta ottamista pintapuhtausnäytteistä on saatu kielteiset tutkimustulokset.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu päätös voidaan lisäksi kumota, kun päätöksen perusteena olevaa laboratoriotutkimuksen tulosta epäillään virheelliseksi laboratoriotutkimuksen tai muun perustellun syyn takia ja viranomaisen liitteen 2 kohdan 10 mukaisesti ottamista näytteistä on saatu kielteinen tutkimustulos.

28 §

Salmonellan toteaminen tai epäily teurastamossa

Poiketen siitä, mitä 22 §:ssä säädetään, eläintautilain 23 §:ssä tarkoitettua päätöstä ei tehdä, jos pitopaikka, jossa salmonellaa epäillään tai todetaan esiintyvän, on teurastamo.

7 luku

Selvitys salmonellatartunnan alkuperästä ja levinneisyydestä

29 §

Näytteenotto pitopaikoissa, joista tauti on voinut tarttua tai joihin se on voinut levitä

Eläintautilain 22 §:n 2 momentissa tarkoitettut tutkimukset sellaisessa jäljitetyssä pitopaikassa, josta tauti on voinut tarttua tai johon se on voinut levitä, suoritetaan noudattaen tämän asetuksen 20 §:ssä säädettyjä vaatimuksia.

30 §

Rehujen salmonellanäytteenotto

Kun pitopaikan kana- tai kalkkunaparvessa, tuotantoympäristössä tai rehuympäristössä on todettu salmonellatartunta, kanojen ja kalkkunoiden rehusta on otettava näytteitä tartuntalähteen selvittämiseksi, jollei rehujen osuutta tartunnan lähteenä voida varmuudella sulkea pois tai jollei rehua ole jo muutoin todettu tartuntalähteeksi. Aluehallintoviraston on ilmoitettava salmonellatartunnasta Elintar-

viketurvallisuusvirastolle, joka vastaa näytteenoton järjestämisestä. Rehunäytteet otetaan siilosta, säkistä tai muusta rehujen varastointipaikasta.

Jos 1 momentissa tarkoitetuissa rehunäytteissä todetaan salmonellaa, aluehallintovirasto selvittää yhteistyössä Elintarviketurvallisuuksiviraston kanssa salmonellan mahdollisen lähteen.

31 §

Näytteenotto muista mahdollisista tartuntalähteistä

Kunnaneläinlääkärin on otettava tarvittaessa näytteitä pitopaikan ympäristöstä, pitopaikan muista eläimistä, pitopaikassa käytetyistä kuivikkeista sekä muista mahdollisista tartuntalähteistä.

8 luku

Tiedottaminen, kirjanpito ja tietojen toimittaminen

32 §

Valvontaviranomaisen tiedottamisvelvollisuus

Valvontaviranomaisen on tiedotettava eläintautilain 23 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöksestä salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi, sekä päätöksen kumoamisesta:

- 1) teurastamolle, johon pitopaikasta toimitetaan kanoja tai kalkkunoita;
- 2) laitokselle, johon pitopaikasta toimitetaan elintarvikekäyttöön tarkoitettuja munia;
- 3) rehualan toimijalle, joka toimittaa pitopaikkaan rehua; sekä
- 4) maatalouslomitukseen paikallisyksikköön, jos pitopaikassa käytetään lomituspalvelua.

33 §

Toimijan kirjanpito

Terveysvalvontaan sisältyvää näytteenottoa koskevan kirjanpidon on oltava parvikoh- taista. Kunkin parven osalta on kirjanpidosta

käytävä ilmi näytteenottopäivämäärät, näytteiden tutkimustulokset sekä liitteen 1 kohdan 2 mukaiset tiedot parvesta. Parvien näytteenottoa koskevien tietojen on oltava yhdistettävissä pitopaikassa pidettävän siipikarjan ja eräiden muiden lintujen tunnistamisesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (867/2010) mukaisen luettelon parvitieloihin.

Hautomoa koskevasta kirjanpidosta on käytävä ilmi näytteenottopäivämäärät, näytteiden määrät näytteenottokohteet sekä näytteiden tutkimustulokset.

34 §

Laboratorion velvollisuus toimittaa tutkimustietoja

Laboratorion on toimitettava kuukausittain Elintarviketurvallisuusvirastolle tiedot tässä asetuksessa säädettyjen näytteiden tutkimusmääristä ja tutkimustuloksista. Lisäksi laboratorio on toimitettava vuosittain seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä Elintarviketurvallisuusvirastolle yhteenveto, johon sisältyvät tiedot edellisenä vuonna tutkittujen pitopaikkojen ja parvien lukumäärästä. Tiedot on ryhmiteltävä liitteen 1 kohdan 2 mukaisesti.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 2013

Maa- ja metsätalousministeri *Jari Koskinen*

35 §

Elintarviketurvallisuusviraston velvollisuus toimittaa tutkimustietoja

Elintarviketurvallisuusviraston on toimitettava tiedot tämän asetuksen mukaisista salmonellatutkimuksista ja tuloksista tiettyjen zoonoosien ja niiden aiheuttajien seurannasta, neuvoston päätöksen 90/424/ETY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 92/117/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/99/EY 9 artiklassa tarkoitettuun raporttiin.

9 luku

Erinäiset säännökset

36 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Tällä asetuksella kumotaan kanojen salmonellavalvontaohjelmasta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (1172/2009) sekä broilereiden ja kalkkunoiden salmonellavalvontaohjelmasta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (1173/2009).

Neuvotteleva virkamies Kajsa Hakulin

Näytteiden toimittaminen laboratorioon

1. Näytteiden lähettäminen ja säilyttäminen

Näytteiden pakkaamisesta ja lähettämisestä on sovittava erikseen tutkimuksen suorittavan laboratorion kanssa. Näytteet on lähetettävä laboratorioon ensisijaisesti näytteenottopäivänä. Jos tämä ei ole mahdollista, näytteet on säilytettävä jäädytettynä ennen lähettämistä. Näytteet voidaan kuljettaa ympäristön lämpötilassa, kunhan vältetään niiden altistuminen korkeille lämpötiloille (yli 25 °C) ja auringonvalolle. Laboratoriossa näytteitä on säilytettävä jäädytettynä tutkimukseen saakka. Näytteiden tutkiminen on aloitettava viimeistään 48 tunnin kuluttua niiden vastaanottamisesta ja 96 tunnin kuluttua näytteenotosta.

2. Näytteiden mukana toimitettavat tiedot

Näytteiden mukana laboratorioon toimitettavista tiedoista on käytävä ilmi pitopaikkatunnus sekä tieto siitä, onko kyseessä pakolliseen terveysvalvontaan sisältyvä toimijan näytteenotto, pakolliseen terveysvalvontaan sisältyvä viranomaisen näytteenotto vai viranomaisen muu näytteenotto.

Emoparvista otettujen näytteiden mukana on toimitettava:

- 1) tieto parven iästä ja parvitunnisteesta;
- 2) tieto siitä, onko kyseessä munintakanojen, broilereiden vai kalkkunoiden emoparvi;
- 3) tieto siitä, onko kyseessä isovanhempaispolven vai vanhempaispolven emoparvi;
- 4) tieto siitä, onko kyseessä untuvikkovaiheen, muun kasvatusvaiheen vai munintavaiheen emoparvi; sekä
- 5) tieto siitä, onko kyseessä 15 §:n mukainen pienimuotoinen toiminta.

Tuotantopolven parvista otettujen näytteiden mukana on toimitettava:

- 1) tieto parven iästä ja parvitunnisteesta;
- 2) tieto siitä, onko kyseessä broilereiden, kalkkunoiden vai munintakanojen parvi, sekä munintakanojen parvesta lisäksi tieto, onko kyseessä untuvikkovaiheen, muun kasvatusvaiheen vai munintavaiheen parvi; sekä
- 3) tieto siitä, onko kyseessä 15 §:n mukainen pienimuotoinen toiminta.

Näytteenottomenetelmät

1. Näytteenotto untuvikkojen kuljetuslaatikoista

Emokasvattamossa otetaan näytteitä kymmenestä ja kasvatuskanalassa viidestä kuljetuslaatikosta samanaikaisesti hautomosta saapuvaa parvea kohden. Emokasvattamossa näytteet yhdistetään kahdeksi erikseen tutkittavaksi yhteisnäytteeksi ja kasvatuskanalassa yhdeksi yhteisnäytteeksi.

Näytteeksi otetaan ensisijaisesti aluspapereita, jotka taitellaan kokoon. Viiden laatikon paperit pannaan samaan muovipussiin. Jos kuljetuslaatikoissa käytetään muuta alusmateriaalia, siitä otetaan näytteitä vastaavasti. Jos kuljetuslaatikoissa ei käytetä alusmateriaalia, tutkittavien laatikoiden pohjista otetaan sivelynäytteitä vähintään 1 m²:n pinta-alalta. Sivelynäytteenotossa käytetään steriilejä kostutettuja näytteenottosieniä, kankaita, vaahtomuovikuutioita tai sideharsoitaitoksia.

2. Tossunäytteiden ottaminen

Näytteenotossa käytettävien tossujen on oltava imukykyisiä. Tossunäytteen ottamiseen voidaan käyttää myös imukykyistä putkilosukkaa tai putkiloharsoa.

Tossut on kostutettava ennen näytteenottoa. Kostutukseen voidaan käyttää puhdasta ihmisten kulutettavaksi kelpaavaa juomavettä, steriiliä vettä tai erityistä kostutusliuosta (0.8 % NaCl, 0.1 % peptonivesi).

Jos näytteenotossa käytetään kahta tossuparia, tutkittavan parven pitotilan ala jaetaan kahteen sektoriin. Kummallakin sektorilla kävellään yhdellä tossuparilla koko sektorin ala. Jos näytteenotossa käytetään yhtä tossuparia, tossuparilla kävellään koko tutkittavan parven pitotilan ala.

Munintakanaparviin tutkimuksissa voidaan yhdistää kaksi tossuparia yhdeksi yhteisnäytteeksi. Emokasvatusparviin sekä broileri- ja kalkkunaparviin tutkimuksissa on tossuparit tutkittava erikseen.

3. Ulostenäytteenotto häkeissä pidettävistä parvista

Häkeissä pidettävistä emoparvista ja munintakanaparvista on otettava kaksi vähintään 150 g:n painoista ulostenäytettä. Kumpaankin näytteeseen kerätään luonnollisesti sekoittunutta ulostetta pitopaikan lannankeräyshihnoista, raapoista tai lantakaivosta pitopaikan tyyppin mukaan. Näytteet pannaan erillisiin muovipusseihin. Emoparviin näytteet tutkitaan laboratorioissa erikseen. Kanaparviin näytteet yhdistetään laboratorioissa huolellisesti sekoittamalla.

Jos pitopaikassa on häkkeitä useammassa kerroksessa, on näytteeseen sisällyttävä ulostetta kaikista kerroksista. Jos pitopaikassa on mattoja ja raappoja, niiden on oltava käynnissä näytteenottopäivänä ennen näytteenottoa. Pitopaikassa, jossa on ohjauslevyt häkkien alapuolella ja raappoja, kerätään ulostetta, joka on tarttunut raappaan sen jälkeen, kun se on ollut käynnissä. Porrastetuissa pitopaikoissa, joissa ei ole matto- tai raappajärjestelmää, ulostenäyte on kerättävä lantakaivosta. Lannankeräyshihnoista ulostetta kerätään hihnojen purkautumis-päästä.

4. Sivelypölynäytteenotto

Sivelypölynäytteenottoon käytetään yhtä tai useampaa kostutettua kangasta tai sientä, joiden yhteispinta-ala on vähintään 900 cm². Näyte kerätään useasta kohtaa parven pitotilan sisäpuolen vaaka- tai pystysuorilta pinnoilta, joissa on näkyvää pölyä. Pölyä on kerättävä niin paljon, että käytetyt kankaat tai sienet ovat kauttaaltaan pölyssä. Kaikki saman parven kankaat tai sienet pannaan samaan muovipussiin. Eri parvista otettuja sivelypölynäytteitä ei saa yhdistää tutkimusta varten.

5. Pölynäytteenotto

Pölynäytteeseen kerätään pölyä muovipussiin tai vastaavaan eri puolilta parven pitotilaa. Näytteessä on oltava pölyä vähintään 250 ml ja 100 g. Eri parvista otettuja pölynäytteitä ei saa yhdistää tutkimusta varten.

6. Näyte hautomon tuotantoympäristöstä

Tuotantoympäristöstä otettavien näytteiden tarkoituksena on seurata salmonellan esiintymistä hautomossa tuotannon aikana. Näytteenottoon sisällytetään pölynäytteitä ja sivelynäytteitä. Sivelynäytteet otetaan steriilillä kostutetulla näytteenottosienellä, kankaalla, vaahtomuovikuutiolla tai sideharsotaitoksella hautomon rakenteiden pinnoista.

Näytteenottosuunnitelman laatimisessa on otettava huomioon erityisesti siitosmunien eri käsittelyvaiheet, sekä salmonellabakteerien leviämisen kannalta olennaiset kohdat. Näytteiden tulee riittävässä määrin edustaa hautomon eri osia (esimerkiksi munien vastaanotto- ja säilytystilat, hautomakoneet, untuvikkojen käsittely- ja säilytystilat, kulkukäytävät, ilmastointiputket, viemärit, kuorijakoneiden rakenteet).

Pölynäytteenotossa kerätään untuvapölyä erikseen kuorimahuoneesta ja untuvikkojen lajitteluhuoneesta. Yhden pölynäytteen koko on n. 10–15 g.

Kohtien, joista näytteet on otettu, on käytävä ilmi näytelähteestä. Näytteet on säilytettävä tutkimushetkeen saakka hyvin suljettuina, valolta suojattuina ja viileässä sekä toimitettava viivytyksettä tutkimuslaboratorioon.

7. Näytteenotto pitopaikoissa, joissa harjoitetaan pienimuotoista toimintaa

Häkeissä pidettävistä linnuista otetaan jokaisesta parvesta 150 g painoinen yhteisulostenäyte noudattaen soveltuvien osien kohdan 3 vaatimuksia. Jokaisen parven näytteet tutkitaan erikseen laboratoriossa.

Lattialla tai tarhassa pidettävistä linnuista otetaan jokaisesta parvesta tossunäytteitä noudattaen soveltuvien osien kohdan 2 vaatimuksia. Jos parven kaikki linnut sijaitsevat samassa tilassa, käytetään yhtä tossuparia. Jos linnut sijaitsevat eri osastoissa tai tarhoissa, joiden välillä ei ole suoraa kulkuyhteyttä, vaihdetaan tossupari aina osaston tai tarhan välillä. Kaikki saman parven tossunäytteet voidaan yhdistää tutkimusta varten.

Jos lintuja pidetään kopeissa tai vastaavissa tiloissa, joissa ei pysty kävelemään, otetaan käsitossunäytteitä. Tällöin tossut laitetaan käsiin puhtaiden kertakäyttökäsineiden päälle ja käsillä hierotaan ulosteen peittämiä alueita kopissa tai vastaavassa. Kaikki samasta parvesta otetut käsitossunäytteet voidaan yhdistää tutkimusta varten.

8. Pintapuhtausnäyte

Pintapuhtausnäytteenoton tarkoituksena on varmistaa pesu- ja desinfektioitoimenpiteiden onnistuminen. Näytteet on otettava sivelynäytteinä steriilillä kostutetulla näytteenottosienellä, kankaalla, vaahtomuovikuutiolla tai sideharsotaitoksella pitopaikan rakenteista salmonellan toteamisen vuoksi tehtyjen pesu- ja desinfektioitoimenpiteiden jälkeen. Näytteet otetaan vasta, kun tilat ovat silminnähtäen puhtaat ja kuivat.

Puhtausnäytteet on otettava pitopaikan pintarakenteista, erityisesti salmonellan pesiytymisen kannalta oleellisista kohdista. Näytteiden tulee riittävässä määrin edustaa pitopaikan eri osia (esimerkiksi rakenteiden saumat, erilaiset kulmaukset, ilmastointikanavien aukot, viemärit). Näytteet on säilytettävä tutkimushetkeen saakka hyvin suljettuina, valolta suojattuina ja viileässä sekä toimitettava viivytyksettä tutkimuslaboratorioon.

9. Rehuympäristönäyte

Rehuympäristönäytteitä otetaan n. 5—20 jokaista pitopaikan tuotantoyksikköä kohden. Näytteet otetaan kostutetulla sienellä, vaahtomuovikuutiolla tai kankaalla hankaamalla tutkittavaa kohdetta voimakkaasti. Näytteet pakataan yksittäin muovipusseihin. Näytteitä otetaan soveltuvin osin seuraavista kohteista:

Rehusiiilot

- siilojen alaosasta rehuspiraalin lähtöpesästä ja / tai sulkupellin päältä
- siilojen katon sisäpinta/sykloni tai pölyputken suuaukko/pölypussi

Viljankuivaajat

- jos epäilyksenalaista rehua on varastoitu tai käsitelty viljankuivaajassa; viljankuivaajan kaatosuppilon reunat, pystyelevaattori sekä varastointiin käytetyn siilon yläosa (kansiluukku)

Rehunkäsittelylaitteet

- rehusekoittajan / myllyn syöttösuppilo
- rehusekoittajan sisäpinta
- rehuvaaka; päällystä ja punnitussäiliön sisäosa

Ruokintalaitteet

- ruokkijoiden täyttösuppiloiden sisäpinnat
- rehua eläinhalliin tuovan rehuspiraalin ja siitä ruokkijoille johtavien rehuputkien liitoskohdat

10. Näytteenotto epäiltäessä virheellistä tutkimustulosta

Parvesta otetaan viisi paria tossunäytteitä. Kukin tossupari pannaan erilliseen muovipussiin ja tutkitaan erikseen. Jos lintuja pidetään häkeissä, otetaan tossunäytteiden sijasta viisi 150 g:n painoista ulostenäytettä. Näytteet otetaan kohdan 3 mukaisesti, ja kukin näyte pannaan erilliseen muovipussiin ja tutkitaan erikseen. Lisäksi parvesta otetaan kaksi sivelypöly- tai pölynäytettä kohdan 4 tai 5 mukaisesti. Sivelypöly- tai pölynäytteet pannaan erillisiin muovipusseihin ja tutkitaan erikseen.

Edellä mainittujen näytteiden lisäksi otetaan näytteeksi vähintään viisi satunnaisesti valittua lintua. Linnut toimitetaan tutkittaviksi mikrobilääkejäämien varalta Elintarviketurvallisuusvirastoon tai Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymään laboratorioon, jonka pätevyysalueeseen kyseiset tutkimukset kuuluvat. Jäämänäytteet voidaan perustellusta syystä jättää tutkimatta.